

MA

IRODALMI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., Visegrádi-u. 15.

Szerkeszti:
KASSÁK LAJOS

Előfizetési ár Magyarországon:
Egy évre 10 korona, fél évre 5 K.

TARTALOM: Murmann József Árpád: Rajz. / György Mátyás: Hegyvidék 1917. Rónás 1917. (Két vers.) / Kassák Lajos: Levél Szabó Dezsőhöz. / Komját Aladár: Beszélgetés egy fiúval (vers). / Réti Irén: Félek (vers). / Barta Sándor: Komédia (novella). / Murmann József Árpád: Festmény. / Murmann József Árpád: Két faszobor. / Lengyel József: Tavasz ének. (vers) / Máttia Teutsch János: Eredeti linoleummetszet. / A „MA” köréből. / Mácza János: Barta Lajosról és Vér Mátyásról. / Boross László: Rainer Maria Rilke-ről. / Kassák Lajos: Berény Róbert, Erdei Viktor és Vadász Miklós rajzairól. Korrektura. Propaganda.

Murmann József Árpád: Rajz

II

10

ÁRA: 70 FILLÉR

12.000.15.

HEGYVIDÉK 1917

Ez az útkatlan: mint a szikkadt kalamáris, —
mosléktalan vályú

visits éhem,
akit dagadtra tömtek,
s most konyulgatsz mint a szelepes hólyag

Ember! ember? (csak ekhó: béna hang váltogat)
megindult hegyrög, lerögzött megindulás!
(figyeg a látókép: bakamundéros madárijesztő)

Ember! ember? (csak hümmögés: pipál a hűdött
kordélya)

különcből galacsin, galacsinból tempózó páncél!
Könyvlapra lohadtal, alig-lepedék
émelygésed hazajár, ha tud.

Okkultizálok nyomoddal = nyomommal:
hol a szekér ganéból kítuskuló betyár?

RÓNÁS 1917

A vérmes arc:
a dél csak felülről somolyog —
mint egy káromkodás-cifra suba,
padagadozik az alájatepert tótos mellre,
a búzasárgán, a krumplizölden táblácskázott mellkasra,
hogy csak alig ízeg
a meghált suba alatt —

nyög: áv! a csontküllős ráncok!
nyög: ióó! a restrehúzott nehezék! —

tompa büffenetekkel
vékonyra feledkezetten,

mint a csimpolyaszó
vagy élesekre nyisszentve, mint a tilinkó szusz,
szúrja a föllülvilágba a szextillió lukacsú hangszer
a búzaszál-hangot

tiliniü—ü
tiliniü—i—i

Világba fütty,
együtt,

olyan orkán ez,
hogy torkonfogja
a közben gutalilára kikelt nap
fölpiszkált barom üvöltését.

György Mátyás

LEVÉL SZABÓ DEZSŐNEK

(NINCS MENEKVÉS REGÉNYE ALKALMÁBÓL)

Öt évvel ezelőtt olvastam magamban ezt az
akarattal csikorgó, forró mondatot:

Lejárt az analizáló szentimentalizmus roman-
ticizmusa: az örökös önmagátsírás, rapszódikus ön-
vallomások, cinikus konfessziók, teatrális hajtépések...

S azóta megint vagy kétszer az agyamra ereszt-
tettem, hittem benne és megint és megint az utamra
biztatgattam vele magam. Az írójától pedig egy
vesébe maró, forradalmas s minden Krisztusi pózokon
tulegyszerűsödött munkával szerettem volna megaján-
dézni a harcosságom... S most, hogy az első
könyve megérkezett komiszul torkomra borsosodik a
kedvem.

Kedves Szabó Dezső, vajjon minden intelligen-
ciának könnyű az idegenre megállapítások? — s
minden kultur-fenomen kollektiv énségét így verik
szét bibliás tirádákká hisztérikus lelki rohamok?!

Egyszer beszélgetvén az új regényirodalomunkról,
nagy ígéretnek Szabó Dezsőt balanziroztam a magasba,
s valaki akkor konok meggyőződéssel ezt mondta:

— Szabó lehetne jó regényalakja egy Bernard
Shav-féle írónak, de ő maga, az ideálok Don
Quihoteja sosem fog jó regényt írni... Tiltakoz-
tam a kategorikus megállapítás ellen s most, bizony
isten, hallgatással dobódnék oda a kritikussá sajgott
rivális mellé.

A szép meglátásától, a szépség jó megmutatá-
sáig legalább is a Vörös tengeren visz át az ut.

A regény végtelen távlatokra nyitott kapukkal
medencés, tömör épület, amely minden külső élést
magába hamisol, hogy keretein belül nemcsak epizódot,
a magába hullott egyed vonaglását, hanem az idő,
tér és társadalmi világrend együttesét testesítse a
szemünk elé.

A regény a leghatalmasabb építészet az iro-
dalomban — mestere tudatos hajtó erővel a világ
egymarokra fogását ambicionálja. A par excellence
regényíró elsősorban konstruktőr s csak azután vi-
zióner, moralista és minden.

Szabó Dezső szétfolyó egyéniség: lírikus s
ebben a könyvében néha egészen a szenillitásig.
Regénye második bevezetésénél már neki ütődünk a
lélekké exszaltált szenvelgésnek s aztán valóságos
égő és sikongó lélek-dzsungelbe tévedünk. Gesztusok
és szavak ultramarin világításban. Ami a majdnem
kétszáz oldalnyi *legalányibb lírát* olvashatóvá, sőt a
mai és léha könyvtermelésben örömes értéké magá-
sitja, az az író minden talajból felszívott internacio-
nális kulturája. Hozzánk, talán személyes elkerítettség
ellenére is, nagy szociális humanizmusa köti megkü-
lömbeztetett rokonnak.

De a humanizmus és szentimentalizmus nem
együtt gyógyít — az utóbbi csak gyöngeségérzetünk
főrtettségére a nyavalyák mellett. Szamaritanus gerinc-
törés az élért, pedig csak a célért „elfogult él és
cselekszik — igazán.

És mi az máma hogy lélek? és mindent megértő
kék gyermekszemek? és az édes anyjának becsületes
tyukfajtasága szomorúságunkkon keresztül?

Betegség! Atavizmus! Az analitikus cinóberrel befelé pepecselése.

Az életet az eszünkkel értelmezzük valósággá, s a jobbra vagy balra, de mindig és a föltétlen mélyebbre harapás intuíciójával vérmesítjük magunkhoz.

Kedves Szabó Dezső, a kiéhezett kamasz mohóságával faltam magamba a befűsűrű lapokat, valami nagy, nagy erővel a folytatódásért szeretetre-ölelkezést vártam, és rettegtem azokat a szimbólikus hullákat, akik előre vetett bűzük után Don Quihote, Manfred vagy Hamlet képében előbb utóbb, de biztosan, mint sebre a sárga karima, a regény pipotya hőse fölé fognak glóriásodni. És a 180-ik oldalon:

„Előkereste régi angol Shakespearejét s neki esett Hamletnek”. . . Három-négy egészen nyugodt éjele volt. — Milyen jó a sirbolton belül — hitette el magával“.

S aztán tovább és körülötte mindvégig ez a magára fantáziált sirbolton belülség, holmi apostoli lelkismeret fergecskék nyüzsgése az eleven testben. S már nyugodtan lemondhattam minden újról, az én Szabó Dezsőmnak minden bikaegészséges fetistöréséről, mert teljessé bizonyosította magát, hogy Szántó Dénes szenvedő regényhős urnak valahogyan az orra hegyére nőtt a nagyszerű élethorizont. Nagy tehetlenségében Krisztussá maszkírozta magát, az aszkéták olajhegye felé szagult (a mire szerény hite szerint eredendősége predesztinálta) és hangulatok kovászává puhult. Amíg az emberfeletti Embert illegte a szeméibe, szimpla médiummá csenevészedett egy lelki körbonctanhoz és Tomas Mannos neuraszténiává illusztrált egy a romantikájával Viktor Hugosan fölfűtött epizód alakjaiban Dosztojevszkis mélységig romlott regényéletet. Pedig mennyi robbanásos erő a mondatok dinamikájában, a buján életes asszociációkban. Mennyi támadásra és agitációra televény motívum burjánzott el körülötte a pszichológiai témában. S az én dekadenciáján, kigyóbövéseim és kötélrancán tul az élet áradó és egészséges ritmusa.

A könyvről, mint készen elém adott jobban vagy kevésbé sikerült produktumról kellene beszélnem tovább s én most tolakodón vissza szeretnék nyulni a munka forrásához, az indító és végeredményhez formáló okhoz, mint engemet és a regény ilységét igazoló eredőhöz. Kedves Szabó Dezső az a plauzibilitás, amit itt hevenyészve leraktam, nyilván százzszorta fölrteitebb nálad, mint nálam (de ez egyszer ne könyveld el tolakodásnak a fölhánytorgatását) s ezért természetesnek fogod venni, hogy a könyv principális hibáját írója eltolódott világnézetéből következtetem. S nálad ez, mint nemcsak népíronál, megduplázottan fontos.

A demokrácia (amit nem tartok a mai *vérszegénységben* jónak, hanem a nyárspolgárság szájas újjá tatarozásának és az új osztálygóg, minden eddigi szólamnál utálatosabb infekciójának) fölhamzsolása után valami jámbor Tolsztojizmus. De miért? Nagyra tartott erkölcsünk különbözik-e valamiben a gyilkos kanáisi erkölcsétől. ha csak a rossz gyomrunk vagy szebben: lelki hisztériánk tart vissza attól, hogy mestertársai legyünk az utszéli leöléseknek? És a betyár világ milyen jó leket rágó szomorúságától tarthat vissza bennünket ez a flagelloman hangyabolyra csücsülés? . . . Pedig az egész könyv az általános rothadás fölpanaszlása és a nagyon szükséges meg-

váltás jegyében vergődik kigyógyúrút. Szántó Dénes ur száján át halljuk az író jóembségének segítség hívását. A regényhős zilált és siralmas élete pedig szalmaszál után kapkodás eliszamosodott önmagából. És végre is belefúlad (bele kell hogy fulladjon, mert a tudatába fészelt ötletbogaraknak ez az egyetlen elpusztítási lehetősége) a tulajdon jóságába, mint valami édes és sűrű szirupba . . . Ez minden Tolsztojánus vég és az aszkézis megdicsősülése. Másfelé, fölfelé kiutat csak az élet minden bajokon keresztül való igenlője talál.

Ha akaratunkon kívül tudatosságra, a való és fölértett világra kényszerültünk, csak egy célunk lehet; az élet boldogító kiélése — a keresztény filozófia a szeretet betegsége és a boldogtalanság nyomorusága. A jólélés utáni vágy: önzés, ami a nem épen elhanyagolt könyökléssel másokat is az *egészséges önzésre kényszerít*, bekötött „zsák“-embe-rekből zsákot kötő forradalmárokká ugrat — az élet megvetése azonban szintén önzés, *de másokra féltékeny betelél bujkálással*, vagy a legjobb esetben minden más rothadságon, mindenre temetkezően és cinikusan az Én hőbortos Istenné szeretése.

S ezért kedves Szabó Dezső még most is, inkább a köznapok torlódó kakas anarkijája, mint az ünnepekké ravatalozott mindent megértés szomorúsága.

És inkább a szabad verseny demokráciája, ezerszer inkább Marx fölfelé verkedése, ha kell pirospan is, mint Krisztus gyehehákkal fenyegető aszkézise. S inkább az ördögösök nihilizmusa, mint Szántó Dénes nyálkás jóságba olvadása.

Szántó urék fehérlepedős katolicizmusát hogyan egy már sikerült az emberiség legaljáiig visszaszorítani s miénk (a mai emberé) az akarat és a tett, mert tudjuk, hogy „az élet egyetlen orvossága, nagyon élni.“

Élni! Élni nekünk jóiesően s ebben benne van a legmagasabb morál — mert vagyunk olyan jó matéria önmagunknak, mint a katolicizmus ideáljának a mult.

A szabadverseny hajmeresztő gazemberei egyszer még merő véletlenségből is emberré dühösíthetik lajháros csodafajtánk, de „a régi nagy emberiesség“ eszméje a legjobb eredményül is csak a „szótlanul nemes, a könyökléstől irtózó“ arisztokratizmusba — *a gyávaság maszkjába, az önző pihenésbe, a cinikus bünye marasztalná vissza.*

Kedves Szabó Dezső, a megszületett ember célja nem lehet a halálra készülődés, nem cselekvésbe (tehát az élet egészségébe) hajtó ösztöneinek nyegesetése s hogy veled együtt vallom: az irodalom nem l'art pour l'art játék — legyen hát a legnyugtalanabb (mert a legmagasabb pontról dóbódó) életkövetelés és legyen prédikáció.

Prédikáció és pokolbacilus!

És jaj, csak Te is gondold meg, hogy mennyire másnak kóstoltatad velünk az irodalmat egy feminin Adonis vívisekciójánál. Regényednek azonban csak a masinásan lihegő stílusa a rajongás belső túlfűtöttsége segített át a könyv szentimentális lényegén.

Bevallom az előszót (mint azt minden magát figyelő ember tette volna) csak utólag olvastam el és örömmel földerültem, mert egy pillanatra megint az én Szabó Dezsőmmel találkoztam ezekben a mondatokban:

„Az a regény, melynek tervét — folytonos nehéz viszonyokon át — magamban dédelgetem, külső tetteiben mutatná az embert, felzsufolt erői roppant hódításaiban, a lelke csak az izmain át villana elő. Hálaének volna, hogy van munka, szenvedés, jószág s embereket egybe ölelő diadalmas hit. De előbb ettől a halottól kellett megszabadulnom. Bármilyen nagyobb munkába kezdtem, elembe került, megakasztott. Előbb vele kellett leszámolnom.”

Ez a hang közel szól hozzám, kinyújtott kezemmel érzem a perverz lelki maniákból föl felé rugkapáló, életet forró embert. S csak aztán, csak a gondolataim tovább segítése után gyűlnek föl bennem a riasztató kétségek, hogy az annyi sok bajjal vergődő Szántó urat még sem egy könyvben kellett volna fölraavatalozni. Talán valami marasztalóbb, valami semmisebb hely lett volna jobb a számára, mert ki tudja biztosan, hátha a rossz lelkek mégis visszajárnak kísérteni.

Kassák Lajos

BESZÉLGETÉS EGY FIUVAL

Nincsen: *külön.*

Se föld, se víz, se ember.

Csak ugyanegy test:

Ugyanegy anyag:

Más-más profillal.

Szétszakíthatatlan.

A rezzenő csepp,

Időn s téren át,

Váltig szemerbe örvényli magát:

Alig lehelsz és mindenkit megillet!

Nem magadért vagy jó:

Mindenki másért!

Nem magadnak vagy rossz:

Mindenki másnak!

Kiosztatott a kozmoszban a mennyi:

Csak utat messzül hintás billenéssel:

Mi egyben árad, másokban apad.

Komját Aladár

FÉLEK!

.....

Nem, semmi.

(Savas vérem szűrőn át permetez hókölt agyamra.)

Füleim felelőtlen fantáziája neszelte a nincsenis hangot.

Feküdj testem!

Idegeim! szelidre ereszkedjétek a nektekjó szövetekben!

Semmi . . .

Ó, holmis, bútorijesztős sötét szoba.

Ó, ház: falazott retteggető

És udvar-kert, faluszél, erdő:

minden fölérezhetője az éjszaka-világnak,

békéljétek titoktalanná

felétek könyörgött szeppentségemért!

Mért, hogy eszem és magamratanult minden értelmességem, most kevesebb, mint anyás gyerek bizakodó aludnibátorsága? És buja-bomlott képzelődésem, az után ami világra irigyen, végső percem közeledését mérí a rémületben!

Ki ágaskodik, terpeszkedik a falszöglet kereszt szigonyain?

Kinek az idegen szagát érzem át, lélekezőtlenül is a levegő kövérjén? . . .

Vacogós undorodás hidegít:

nyers röhejű férfiak innyelnek lányságomra.

(Kiszolgáltatót vagyok ablakom, ajtóim keresőinek!)

Félelmem denevérré szőgez babonáim kapujára!

Ébrenségem utolsó erőfölénye veszendő!

Jaj!!

Hozzámnyúl a betestesező éjszaka,

millió szemre forog levegőm füstjében.

Életem! — Végem!

Segítség!! — Anyám!!!

Réti Irén

KOMÉDIA

A villanyfehérre szórt márványkaréjok fölött cinnegtek a poharak. Kicserepésedett tenyerek markolództak begyeskedő selymekben, s a megizzadt hónaljak belepáráztak a hatosos ájulatlocsolgatókba.

Megákombákomozott tükrök fuldokolva löktek vissza a beléjük bárgyult fintorokat.

Lemark egyedül könyökölt egy kicibált papírpálma mögött. Valaki daganatos nyakizmaiból barna krajcáros folt éktelenkedett a szeméi közé.

Idegenül sarlózott végig az asztalokon s visszavissza pillent a barnafoltosra. Bogarászta nagy, ráncokkal tetovált fejét, melyet tuskósan tenyerébe hajított, s újközein belesipolt a figurás gőzölgésbe.

Az abroszokon keresztbe állongott a lé s lecsobogott az asztaléleken.

Olykor — lecsorbúlt szájszögletekkel — felsandított a rábambúlt asszonyokra.

A hangyabolyos hangoskodások mászósan zsurlódtak el a füle mellett.

De gondolatokat zuhantottak az öklei s motollás kezeivel feketére ráncolta a papirost.

A sor végén idegesen lenyálazta gyémántkarikáját. A gyűrű végigfröcsköl a sörtócsákon, gurult, lecammogott a padlóra.

Most már csörtetett a papiron. S fellendült gesztussal profétálta:

„S hiába ágáló vérem husosfazekát ma hadd gördítem a folyamba.“

Önelégültré részegedett szemeiből kifutott a félelem.

Bent, tomboltak a feltornyosodó akkordok, s a gőz, a vihogás, a durvaság összemuzsikált a feje körül.

Hajfürtjei belealázatoskodtak a sörlebe, labdás emberkék fejeseltek a trapézokon, rágosszáju csókokat kótyavetyélt a valcer.

A barnafoltos horpadt tuskófejét átvonszolta az asztal alá.

Rácsapott a szemeivel.

Lábai már kilendültek, de lógos arcizmain még keresztbe járt a lopás hogyanja.

Leverte az ujságot.

S álmos mozdulással kitessékelt az ajtót az éjszakába.

Ételszagtól duzzadt cimpái riongták a szeleket. Gyomrában egymáshoz verődtek étlen belfalai s felátongtak a kiizott garatra. A garatra vigyázott az agy. S az agy már kerített a leheletes üvegtáblák mögött.

— Hé! Kamecki . . .

A zsidó beengedte a pult elé s leakasztotta a lámpát.

A másik odatartotta a gyűrűt.

— Hadd nézzem . . . Kiszek! . . . mehetsz dögölni.

De a gyűrű nem jött. Hiába húzta, harapdálta az újjait.

Kiszek visszaröhögött a sarokból.

Verejtékkel zsirozott ujjaiába szökött gyomrának minden falniakarása.

Kamecki morogva hülyézte a vendéget.

— Egy vasat sem ér a kezeden.

A másik vöröseket fujt a meghorkant lámpa fölé.

— Semmit?!
— Az ujjadon?

Visszacukló lábakkal kierőszakolta magát az ajtóból.

Már a műsé tornyos medencéit is ledeszkázták a vicsorgó tél előtt.

A szél felörölt szenyiszilánkokat hajigált az arcába.

Domborkodó gránitokon kopácsoltak a cipósarok, de a redőnyök már lenyaktilózták a boltok bejáróit.

Köhögtető zöldszagban kojtorogott végig a kosarakkal gulázott bódék között. Az egyetlen valamirevaló káposztafejet ép az órra előtt fröcskölte szét egy félredőcögő tégláskocsi. Nyálasan rugott a torzsákba.

Felhörgött.

Az egyélet lemeztelenedett hazugságai felgerjedtek halálramenekült szemeiben.

Megállt. Cövekesen. Dühöngő zsigerekkel.

Tátongó parazsaiba belefoszlánnyosodott az égi napraforgó.

De a gyűrű villogott, fényeresedett feldagadt kö-zépújján.

Rájajdult a fémamacsra s aztán maga mögé, nekilendült életére.

Dugdosta, átjáratta kezeivel a zsebeit, de a szöveteken átszításodtak a tűziznikék.

A vér megolvadt a szíve körül, koponyacsontjain szédületet kopácsoltak az erei.

S körülötte a meghintett szemétkazalok.

Kétmarokra tépte a gallérját.

De a vörös húscsapatokból fénybokrétásan rugott ki a gyémánt.

Az örület felpeckelte száját a szeméig.

De megrajzolt párazatban jött a folyam felől a hűvösség s megengesztelte zsarátnokos arcát maskarás kezeivel.

Éjféli bál ült a vizeken, s az égen takaró zsbivásár.

Hengereshullámok küzködtek fel egymásra s éleiken átzubogva lompos gulyákként előzködtek a partokba gödrözött ólakig.

A hegyekből már vöröslöttek feldörgölt szemei a görgetegnek. Karfák rángatództak — feljebb az acélhuzalok — csónakok öblösödtek nagy setétekbe; ponyvásan terített a csönd.

A gyomra még túlkölt egyet minden érzésüvöltések centrumába — szemei még végigkaszáltak a horizonton.

Aztán szétkapáló végtagokkal áthömbölgött a karfán.

A hid gránitdromedarja lecsurgó, véres felszemét odatartotta a tajtékpaskoló hullámoknak.

Lemark benyomta a csöngögombot. Fölöslegesét zsonglörködve hajigálta fel a fogasokra.

— Jó estét Klári — köszöntött álcás szemeivel az asszonynak.

— Lemark!

— Búcsúzni . . . vezekelni . . . Nem! — még egyet őrjöngeni — fáklyázták a szemei s széttárult karjaival magára kulcsolta.

Felzsilipezett ereikben megdagadtak a húsakarások.

S csókosan egymásba bolyhosodtak, mint melengető szőrmék takaródzó asszonyokba.

— Csókolj! tengerkedett kapzsi idegezzreivel a férfi.

S az asszony ajkai életörvendezőn belehasadtak tomporáiba.

Ezer tomporáik rugatták a deszkákat. Fájtak, pietyeregtek az inak — a hús tompára tiporta józanságuk vigyázott bütykeit.

Az asszony párásan visszacsuklott a puhaságba, de a férfinek már bizserégtek elfásult karjai.

Krajcáros foltok szúrtak a szemébe, s vigyorgón mutatóujjazzak az éjszakába.

Szép fejét megvesszőzték a gondolatok.

Felcsavarta a villanygombot.

Mennie kell!

S fájt az ágyasasszonynak minden puhasága.

— Te... Klári... Hallod...

— Mit csinálsz — nyöszörgött fel az asszony — oldsd el...

Lerántotta róla a takarót.

— Mondom, hogy elmegyek.

— Bolond... mit akarsz... Jézusom!... a nyakadon egy barna folt.

— Barna folt? — erőlködött a férfi s kikotorta a szőnyegre hányt harisnyák közül a rövidebbeket.

— Csak most tudod?

— Most... még sohasem... s ásitva visszakerődött a melegbe. És újból felgörnyedt.

— Lemark! Mért? Hova?

— Mért?... Nem tudom... Kell. Még mindig babrált a nő sikamlós harisnyáival.

— Hova?... Mit akarsz?... Hova akarsz?

— Haza megyek.

— Haza mész... Ugye hazudsz Lemark? és átkarolta.

— Hazudok, de azért mennem kell. És ígérem, hogy többet sohasem hazudok nektek.

Az asszony felsírt.

— Mész a szebbikhez.

— Klári!

— Menj, utállak... Hát igazán... hát igazán...

— Csak a kabátom veszem. Aludj Klári. Éjszaka van. Csókollak... Éjszaka van... aludj Klári...

— Lemark!!!

S felsikongó zokogását belefojtotta a vánkosokba.

— — — — —
És ment. Végig a bűnös Metropoliszon. S megdézsmált ajkait megegyszer meglöpatta az asszonyok örömcsókjával.

Visszahozta nekik az éjszakát.

Mert ez éjjel meddő zokogással hemperegtek a Város minden asszonyai.

— Hé!

Félszemét rákinozta a szálkás hasadéokra.

— Mi kell? — bögött vissza valaki álmosan s világosságot fordított az ajtó felé.

— Ruhaboltos maga?

A dongóhasu ujjaiába fojtotta a kanócot.

— Ruha?... egy ócskavasasnál? s visszahasalt a padlóra.

Lemark morgott valamit s átfröcskölt néhány pocsolján.

Zörömbölni kezdett.

A nyitott vállmagasságnyi ablakon belesett a madárijesztős ruhafogasok közé.

Hirtelen felkapott a párkányra és leereszkedett.

A sarkon megvillant egy rendőrcsákó.

Kámforszagtól prüszkölős kedve támadt.

— Hápci... S aztán újra, letompítva:

— ... Szii...

— Hé!... valaki!

Végigkarcolt a padlón.

A sarokban gombozkodva horkolt a gazda.

Óvatosan lesimogatta magáról a ruhát. Hevenyében átrakódott a leakasztott rongyokba s helyébe húzta a magáét.

Amint nekiiramodott a töltésnek, felöltöje alól kilólábaskodtak a handlézsidó rongyai.

Harapta a hideget.

Lehorotvált bajsza helyén elégtelen ujjazott a sörték között.

Véresre dolgozhatott agylapátai hadarták a gondolatokat:

Kifutni közülök vonatnál villámosabban s gipsz-mintás testét felzúzni a materián!

S holdkorosan hitt a feldörgölt éjszakában.

Érezte, mint méteresedik fölébe a Teremtőnek.

Ki csak asszonyból és belfalalkból gyúrta anyagga.

Mert lealázó volt neki az ajándékozott élet, s a megmászott hegygerincről ő már látta a horizontalan mindenséget.

S rohant. Fel! a lejtőző kavicsokon a töltésre! A város sötét konturjai fölé hiéna szemekkel vicso-rogtak a lángok.

A tányérszemü felkanyarodott az egyenesbe.

Kihasadt oldalaiából sziszegte a lélegzetet.

Egymásbacsörrenő wagonok zakatoltak át a vízszinteken.

Az ablakokból feltollasodó nőstények magukkal pányválták megborzolt szeméit.

Megtántorodott.

— Miért?... S az ő álma lesz-e az igazabb? De belevért a fejébe.

— Hát még mindig? Még mersz akarni?! Te mocsok!

S visszacibálta gyulladt arcát a káprázatból.

Öklözte, horpasztotta a csontjait.

Nagy, asszonybódító szeméből kezére könnyörögtek a könnyek.

De megtépázta: Kikaparlak!

Lihegett s fehetetlenül eldobta magától a karja't

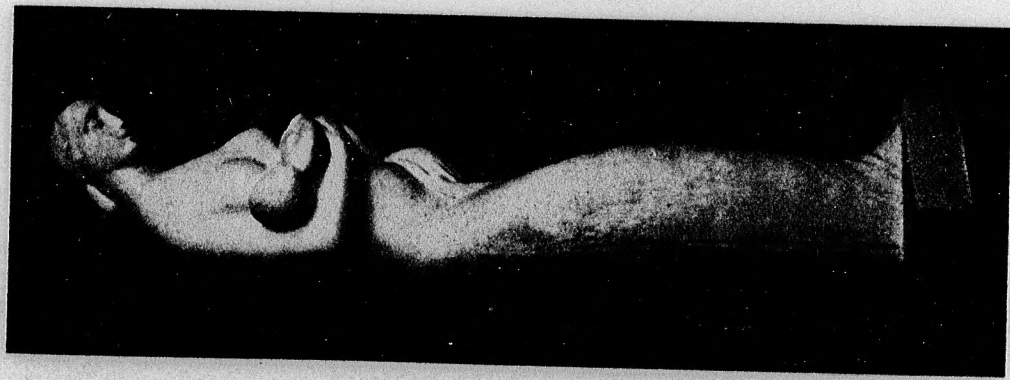
— Hát ti is?!

Legémberegett a sinekre s kezeit beleverte a fájdalomba.

Murmann József Árpád: Festmény

Murmann József Árpád : Szobrok

AMERICAN
MUSEUM OF
NATURAL HISTORY

— Hahaha...

Véresre kinnzott testén daganatosan uralt a rútság. S bicegő, lejármozott lábakkal nekiindult a hidnak.

A karfán áthajolt a vízfőlé. S amint felöltőjét lehányta magáról, mázsás árnyékok — Istent és Aszszonyt érzett lehámlani a testéről.

A talpa alatt felhősre puhult a matéria.

A hidór egy árnyékokat látott átsuhanni a túloldalra

— Futott?

— Lepedősen imbolygott, mint egy kísértet.

— Merre imbolygott?

— A hegynek — kérem.

— — — — —
S a gránitdromedár szárnylebenyékjei alól bárgyú, kandelláberes szemeit feltöltötte a Komédia.

— — — — —
Szurós szél dagasztotta a rongyait s torkára hordta a felkapott szemeket.

S jött a köd nedves, sötét masszákban s tesujkolt az álmos térségeket.

A korcsmákból kikapisgáltak a gázlángok, de az utcasorokat már felravatalozta az éjféli.

S a csendben megzenésedtek az első elengedett érzések. Terültek, szárnyaltak, szeleken, ködökön előzködve horizontalan végtelenbe.

Hintázó karjai körülöleltek, ósdi rongyai fel-fellobogtak s a rútságtól megvert ajkakon felsírt a zsolttár:

„Megszületett az Ember,

Épséges Ember,

Az

Ember, Ember.“

S most leért a parthoz.

A hullámokból felringott az árnyék:

„Ó! áldott, áldott a szó zamatja.“

Az árnyék lebukott:

„S ki ajándékosan formába szabta“

„Elküldelek,

Bukott Isten.“

Ihletett kenetességgel közeledett a gázfények felé.

Benyitott a leglármásabba.

Duhajok tengereztek a padokon s a csapzott sörle végigpingálta az abroszokat.

Ólombábukká ivott napszamosok koszorúzták az asztallábakat.

— Napszamosok! Testvéreim! Lássátok!

Rámutatott — a hegykupon felszakadó vörösségre:

— Miként a nap magába issza árnyát, az éjszakát, hogy világossággal hintse meg szemeiteket — oly mód szakadt fel árnyából ma az Ember.

Dühös szidalmak, beleröhögések fogadták a szavait.

Egy elhasadt sörösfiskó feltépte a homlokát.

— Disznó! Kivel komázol hé? — dühöngött a legrészegebb, s belerugta az asztalélébe.

A csörömpölő ordításra rendőrök zuhogtak elő a közeli őrszobából.

Meglékelt homlokáról deltázott a véreső.

Az egyik rendőr befáslizta valami törölgető ronggyal.

— Gyerünk!

Csordában maguk elé terelték a kapálódzó baromokat.

Feltántorogtak a hidra.

Sörszagú fejrongyán átvöröslött a vér.

A felöltő már eltűnt az oszlop mellől.

Megtorpant. A piramisos hullámok feldobálták a gipszmintás Lemarkot. Szép, megformált fejét, legyalult kezeit, s még köngysiró, leseikédő szemeit.

Lávásan terjengett benne a félelem. A szemek hurkolták a szemeit, s vérdaganatos fejét beleerősakolta a vastönkökbe.

Körülálltan hevert a köveken, lehullott szemei labdázta a hullámokon.

De érezte rútt, mosdatlan fejét mellére horgadni.

Konokra merevültek az izmai, s alázatosan hátrakullogott a megpihent karaván végére.

— — — — —
A korongnyíláson füstszagok szitáltak be a cellába. A folyósókon zörgés, vihogás s valaki olykor felbögött.

Reggel volt.

Végig tapogatott a heverődeszkán, de az ajkait leenyvezte a kábulat.

Hattyúsán fel-felhimbálta szédülő fejét.

— Jaj... hol vagyok... mért vagyok én...

— Karbolszag?... Kámforszag?...

A gerendákról vizpettyek kuncogtak a nyakára s lesuroolták a megkopott foltot.

Álmos szemei visszadobták az éjszakába.

— — — — —
Kihallgatták.

Csodálkozó homlokkal meredt az arcokba.

— Mit akarnak az urak?

... .. éjszakáján a vasútihidon kirabolta és megölte ... Lemark Tamást a költőt ...

S felmutatták a zsebholmiját.

— Hid?... Éjszaka?

Felsivitott: Ki?!

Visszahökkentek.

— Ki?!

A felhasadt karfa remegett a markában.

Döbbenetes szemeibe felült a Komédia.

És sárga fogaival belevicsgorgott a ceremóniába:

— Hahaha...

— — — — —
A cellában még mindig vihogva felkuperodott a heverőre s szét-szétkapkodta a kezeit.

De még árnyember szemei meghódoltak a Komédiának. S még árnyember szive is megjajdult.

Megcsuklott a kacagása is.

Júdás szemei megformálták a rémületet.

A sarokhomályból sápadt mezítelen felnötte magát az árnyék.

Még lángoskodtak a szemei. Mint az égő borsesz cafrangok, de a fényük — ellobbant csillagok — már csak millióméterekről izentek a szemébe.

Dacosan maga elé kendőzte a kezait:

— Elküldelek!

De érezte ujjaira jegesedni a halott vizszagu leheletét.

Végigvert indulatai reggelre elsimultak.

Csodás melodiák bugyogtak fel az ajkán s telezsongták a felengedő falakat. Túlszabott rabkötésében, kitarult karjaival, s rekedten zümmögő hangjával megvarázsolta a rácsokat.

Az udvaron ritmusosan végigiramodott az autó-

Felcsodálkozó szemekkel most abba hagyta a zsolttart.

Biztos kopogások s még tétova halkulások közeledtek a rácsokhoz.

Valaki megszedülten hátracsuklott az orvos karjaiba.

— Ki ez? Mit akart tőlem... Nem! Nem ismerem!

— Klári! — suttogta rekedt, görcsölködő hangon a férfi.

De Klári ájultan csüngött az orvos karjain.

— Klári! — hörgött fel Lemark...

— Klári!!! — s beleszakadtak a hangszálai.

Az orvos elküzdődött az asszonnyal s Lemark rákezdedt:

S majd eljön az Asszony,

Felnőtt szemekben

az értelem,

Imádságos ajkán a Csönd

S méhében az idők szebb arculatával.

Másnap újra misézett a falaknak.

Este érte jöttek.

Az udvaron végiggorombáskodott a rabkocsi.

Még hallotta felmordulni a becsapódó kapuszárnyakat s aztán egyhangú kerékszaj.

A sötétben versenyt énekelt a kerekkel.

Amint kiszédült a kocsi, lélekzetre nyitott száján áporodott hússzag szaladt a torkára.

A nyirkos köveken himbálództak a lábai s a folyósó falakról vércseppek verejtékeztek a homlokára.

Kilöktek egy a tót.

Oldaltántorodott.

A csuromvér fejü halott ölbe segített kezéről szétbokrosodott a gyémánt.

A folyósón rávigyáztak.

S a dohos pincehomályból véraláfestett üveg-golyók párosodtak a szemébe.

Lábai elé hullott ölébe ejtette a fejét.

S feljúdaskodott benne a megtapadt lelkiismeret:

Jaj... te szegény, szegény... milyen rút vagy... ó! ó! te szánalom... milyen horpadt a szemed... a húsd felpuffadt a szádig... s ujjai végigkigyóztak a kikezdett húspacsmagon.

S a kezed a szép, a megformált... ugye mikor, vájtad, nyested... belemarkoltál... száz száz rececés cimbalomasszonyba...

Feltérdelt.

— Bűdös, s a hajad maszatos... iszapos... és hideg vagy... halott vagy... halottnak temetőbe... rút vagy... megugat a hamar asszony.

Az ájulat lassanként lassanként leőnozta fejét a kislétromosodott pincetalajra.

A petroleumlámpás folyósokon álmoskodtak az örök s fáradt igrások éjszakáztak elsimultan a szalmákon.

Csak Lemark vigyázott fel a csendre.

Pálott húscsapok véreztek a kezében s ezerszer letagadott karokkal birkózott a sötéttel.

A korongnyíláson beillatosodott a májusi levegő.

Köhögve felgömbült a deszkákhoz tólt asztal fölé.

S felhujogtak a szemei.

A hullahegy csúcsából kisugárzott a gyémánt.

— Mennj!... Parancsolom!

Felörvendezett.

A gyémánt lebukott a cafatokba.

— Hah! s most újra felszikkasztott.

De még parancsolt.

Belevert fájós, zabolátlan szemeibe s nem hitt nekik.

Énekelte:

Megszületett az Ember

Épséges Ember

Ó!

Ember! Ember!

De a gyémánt átdöfte megszigatódott szemhéjait: Hihhi... itt vagyok.

Most már nem bírta.

Leugrott a deszkákról s beleöklözött a kiugró téglákba.

De érezte fájni a keményet s a Judás elcsöndült.

Verejtékvéresen nekihátalt a tégláknak.

Ekkor a másik sarokban...

— Hahh!...

Az injje felgömbült a szeméig.

Nagy, kiélezett fogait összekalapálta.

Most már el volt árulva.

A Judás felgyújtotta a Fejét!

Még felkapott a ketrecajtóra s két marokra járta a rikoltót.

Szemei körülkergülték a homlokát s szájszélén habot vert a veszetség.

A gyűrű gurult feléje.

Most rávonódott felgránátosodó nyakára.

Kezei fellendültek s egy megtorpant gorilla mozdulattal belehajította magát a téglákba.

A vér figurásan szétcsurgott a falakon.

Torkára forradtak husos, de győzelmes karjai.

S bárgyú, elvetemült arccal még egyszer felült a Komédia.

Barta Sándor

TAVASZI ÉNEK

Mocskosoknak mocskos, tisztáknak tiszta mély férfi-
vágyam
vörös-arany színben, széles világgárobbanó örömének
kedvével szól,
ahogy tökéletes testü asszony, az ő asszonya
táncát látja.

Test! titoktalan szépség!
és ivelés a legrezgőbb hűrokkal a jövőndő felé . . .

Meztelen ő és telt az erdei séták örömeivel.
Fejét hátrahajtja: Képek, szobrok, gyümölcsök za-
matai
és haja villámában forradalmi deleknek napfénye.
Gyermeke ő és anyja mindeneknek.

Két fölemelt karján kezének aranycsörgői: a makulát-
lan főveny . . . és
ahogy anyjukat nyalják a fiahullámok.
Ha lép: sós tajték csapódás legkeményebb sziklához
és a lába megformálja minden hangok csillagszínét.
Minden színe hang, minden hangja szín.
És medencés csipei a költők minden gügyögését
És ajkának vére minden nyegle szót
Nézzétek!!!! semmivé tesz.

Tavaszi táncától ügyes lovasok születnek s hideg fejü
tudósok és a legvérmesebb rakodómunkások a kő-
kockás partú kikötőkben,
Ó!!!

Minden jelen a jövőbe ivel! a hajlékony derekán
a karjain, a fején a lábain, a szemén, a mellein
a mellein, melyek remegése boldog . . . mint egy szőke
diák nevetése . . . hajnalban . . . sziget-ölelő ezüstkarú
folyóparton.

És a szemei, szemei most vörösülő arany hangomhoz
alázkodnak
A vörösülő aranyhoz aki betegség, baj idegen gunyáját
messengerugta és
Most!
Szent, jó tavaszi kedvét elöttetek ereszti meg izzó
kohójából
Mert irigy hímeik viszályát kívánják nekizsendült izmai.

Lengyel József

Máttis Teutsch János: Eredeti linoleummetszet

MŰVÉSZET

A „MA“ KÖRÉBŐL.

Művészi programunk megvalósításában ismét előbbre jutunk egy lépéssel.

Mint csaknem bizonyos valószínűséget jelentünk be olvasóinknak és híveinknek, hogy szeptember tizenötödiki kezdettel, esetleg október elején

SZINIISKOLÁT NYIT A „MA.“

Sziniiskolát, nem a sablonos iskolarenszerrel, ahol jó tanulókat rutinus ügyeskedőket nevelnek: szabadiskolát, a szó felsőbbrendű értelmezésében. Akaratok célbaérkezését szándékozunk elősegíteni, kitágítani a cél perspektíváját, irányítani, erősíteni, öntudatoságra szoktatni. Célunk: megadni a lehetőségeket ahhoz, hogy az arravalók szinpadai művészekké zsendüljenek. Célunk: rávezetni őket a dráma, színház, szinpad és a többi jelentéktelenné süppedt szók újraértékelésére.

Plasztikus beszédre, plasztikus mozgásra, életesítésre szoktatjuk növendékeinket, s közvetlen formában megbeszéljük velük a színház problémáit.

Az iskola vezetője lapunk színházi bírálója és dramaturgja:

MÁCZA JÁNOS.

Az úgy hovafejlődéséről (más helyütt is) értesíteni fogjuk az érdeklődőket, akiknek szóbeli, vagy írásbeli felvilágosítást is szívesen ad

a VEZETŐSÉG.

IRODALOM

Barta Lajos: Az Élet Arca A „Nyugat“ kiadása.)

Barta Lajos új novellás kötete kissé magasrátartott öntudatossággal, vagy valami illyesfélevel kapaszkodik felénk a címében. „Az élet arca“!... Az élet; igen! ez volna Barta Lajos irodalmi munkásságának táplálója; valóban ez a fordamentum, amelyből kinőve, bizonyos magasságokba erősödött, sőt visszafelé: látásának, tudásának, akaratának is ez a mozgáshatárokra megszázó, lehetőségekkel kínálókozó atmoszférája. Csakhogy Barta Lajos kiszakadva a fundamentum kétségtelenül kényelmetlen, és fájdalmas főlhözragadottságából, sok minden testvériség feledésével, magasból szemlélődve pihen. És nem az élet arcát látja: foltokat kisebb-nagyobb tömegeket, néha egészen közömbös és messziről világító jelképeket szemeknek, harapásokra fejt fogaknak. Meglátásának ez a részletekre tagolt, énségből kiszakadt nyugalma talán valóban hűséges életrajzolóvá predestinálja őt némelyek szemében; mi a jobbra hivatottság lankadt rezignációját látjuk ebben a módban.

Egy régebbi novelláját, — „Az ige terjedése“ — t hívjuk a nagy cím elé: az ottani monumentálisan igazsággá és teljességgé gyarapodó kemény nekilendüléseket és szép eredményeket — az országutakon villággá dagadó életet, itt, ahol az életet igéri be az író, bizony nem találjuk. Nem találjuk se olyannak, amilyennek igéri, se olyannak, amilyennek szeretnénk.

A „Mátyás király lovagjai“ című novella áll legközelebb hozzánk is, az írójához is. Van egy oldala, ahol az orvos elmeséli az új nevelőnek a Polacsek esetet, és van néhány mélyből kiásott mondata, melynek talán csak azért nem tudunk úgy örülni, ahogy kellene és illenék, mert mindenütt mögégérezzük az író élethűségre törekvő másféle-fordulását a következő sok-sok oldalon. Néha a „hivatalnokos pontoskodás“ jelzőjét használnám, ha nem emlékeznék egy, talán, nagyon közeli oldalról, hogy művésszel bibelődöm — művésziatlenségekben.

Az „Evelin“ a „Tragédiák...“ a „jó üzlet“ meg a gyöngébb megírásu „Druszák“kal sem vállalhatják a festvérséget. Ennek széles átfogója, fájdalmasan igaz témája ha nem is érvényesül joga szerint az elénkállításban: de legalább érezzük benne a szépre nyújtózó író nekikivánczó akaratát.

A „Macskazúgban“ ez a kis igyekezetel eggyé fogott életkép, előtünk egy szatírasan nekibokrosodó fölénykedés — szentimentalizmusba fulladása. Egy kis pontra szigetelt történet, melynek az életbe kapcsolódó pontjai két szomorú kisvárosi ablakocskává silányulnak, ahonnan csak a szép múlt teljesen bizonytalanul megrajzolt jelentéktelenné fakuló perspektívája nyílik — és csak olykor nyílik.

Itt találjuk a legteljesebb hiányát a jobb Bartának. Az a „szeretettel foglalkozás“ amivel képbe állítja az egyes alakokat, az a sovány keret, amellyel befogja a képeket se nem Barta Lajos, se nem az élet! Pedig az író — ez kétségtelen — valóban az élet arcának szánta ezt a kis pasztelt; elhiszük, hogy megvolt benne a jószándék sok minden nyomorúság, kicsinyesség mesebe koncentrálsára — csak hogy ez a jószándék egy egysíkú kép plasztikáltságába lapult el! Az író hibájából!

Jobb írásaival szemben ez a kötet képe.

Ujabb írásain át nézve, sajnos, még több értéket és érdekességet is észreveszünk benne — az újabb írások rovására!

Szemben a mostani, nem tudom; mélyből eredő „megjobbulás“ vagy a divatot kergető „korralélés“ sovínizmusával, itt még jó szándékkal nyitott szemeket, igazságra merészkedő száját látunk hallunk. Elsősorban a „Mátyás király lovagjai“ban. És látunk belülről zubogó csak azért is makacszkodást; egészségeset és szimpátiakusat.

Micsoda utakon jutott el ez a hátor látóforma az „igy is jó“ fonnyadságához: nem tudjuk, nem is akarjuk tudni.

Barta Lajos mostani, szigorúan sehova se sorozható írásait egy fejlődésben levő ember vajudásának hisszük, s mostani bizonytalanságban „Az élet arca“ sok hibája mellett is megnyugtató ígéréte a majd igazi formájára találó író merészebb ultra-fordulásának.

Vér Mátyás Az Árnyék (Regény. Dick Manó kiadása.)

A valóság jelenségeinek fejtetőre állítása, helyzeteknek hátulról visszafelé lebonyolítása a természetesség szügesztőjével: — ez a fantasztikus történetek, fantasztikus regények átlaga. A jó fantasztikus regény azonban egészen más valami. Más, mert a jonglörösködés legszelidebb látszatától is mentnek kell lennie. Nem felettünk ágáló kásahegyek, fehérlepedős nyakatekertések rakoncátlan összegabalyodása adja fantasztikumát. A fantasztikus regény: a lehetőség-határok legszéleig felfokozott belső és az ebből kisugárzó külső történetek kemény, pontos, mechanikus konzekvenciájú egymásutánjainak egybe-robbanó, vagy egy pontban semmivé-futó szintézise.

A szigorúan fantasztikus regényben nem is a fantázia az elsődrendű fontossága. Természetesen: fantázia nélkül nem lehet fantasztikus színezetű történetet előteremteni, de viszont: fantasztikussá minden történet csak a beállításában válik, a beállítás elfogadható regénnyé pedig csakis a matematikusan dolgozó kemény kezű konstruktőr ujjai közt domborodik.

Vér Mátyás itt, az alapjában vétette e a regényét.

Az „Árnyék“ általánosságban azt a benyomást kelti, hogy az írója maga sem volt teljesen tisztában céljával; vagy ha igen, ez cél nem érdekelte annyira, hogy magához kényszerítette volna az egész embert, és az egész író! Vér Mátyás nem élt együtt a témájával. Kis, jelentéktelen megerzéseket, sőt hangulatocskákat kapcsolt az egységnek-indulásba, játékosan, fölszínesen elnagyolta, eltördelte azt, ami fontos. Elsősorban a célját sem vezette végig. Nem fantasztikus regényt: — egy fantasztikummal átfestett szentimentális polgári történetet állított elénk, a szimbólium nagyranövesztő jószándékával.

Ilyen eltördelte belső mozgató motívumok mellett természetesen szétesett a regény külső váza is; és nem voltak képesek elhelyezkedni benne a regény életének szánt alakok sem.

A regény fantasztikus alakja: Lithván, az író. Ver Mátyás őt szánta annak A mi szemünkben azonban inkább egy érzélgősséggel túltömött fejű, gyöngye idegzetű polgár, aki írói tehetséggel van megáldva — állítólag. Mert azt se hisszük el neki, hogy a mutatónak leadott mesét valóban ő írta volna. Ahogy állandó másféle kívánczóságával közénk furakszik, ahogy minden emberföldtől tisztánlátása dacára is becsaphatja magát; ez nem fantasztikum (inkább degeneráltság) de meg csak a női ravaszság dialsa sem.

Mellette a naturásnak szánt nő alakja fölényesen jó és önmagában is megállja a helyét. Hazugságnak világosuló szentimentalizmusa, az a mód ahogyan eltakarja, a szerző ügyességével, valódi kiváltat, a fertőben éles kifelé tisztaságának szemfényvesztőben biztos rajza erős és szép képességeket bizonyít, miket nagyon-nagyon kár az eleresztettség pongyolaságába felejtetni! A nő szempontjából a regény utolsó fejezetét hibáztatjuk különösen, ahol, a férfi összeomlásában jelentéktelenné zsugorodik és teljesen eltűnik a „bűnös“ asszony, hogy átengedje helyét a hídron „felragyogó Eszménynek“, akit misztikus fehérségében takargat jelentőssé Lithván jobbra-

G A N D A

A „MA” törekvése: a nemzetközi életbe bekapcsolódva, korunk eszéhez és érzéseihöz szóló új művészetek előtérbe kerülésének és propagálásának.

A „MA” közleményei a legmagasabb szempontú válogatásból állnak össze.

A „MA” minden száma közöl verseket, novellákat, kávékörtéket több oldalnyi reprodukciót és kottákat a legjavulóból hazai és külföldi művészekről.

A „MA” tulajdonosai írók és képzőművészek, így a lapunk támogatói nem egy üzleti haszonra alakult vállalatoktól gyarapítják, hanem közvetlenül segítik művészi tevékenységük érvényesítéséhez azokat, akiktől művészi értékek származnak.

Felhívjuk az irodalom és művészet barátait előfizetésre és a támogatás olyan módjára, mely nálunk ugyan szakkönyvtárak, de a külföldi kulturális központok művészi életében megőrzésére.

A pártolás eme formájához vannak egy évi időtartamra vonatkozó pártoló tagsági jegyek és vannak állandó érvényűek. Egy évre vonatkozó jegy ára 20 korona, állandó érvényűé 200 korona.

A pártoló tagsági jegyek birtokosai a tagsági jegy érvényességi időtartama alatt

külön előfizetési díj nélkül kapják folyóiratunkat, egyéb irodalmi kiadványainkért fél árat fizetnek, évenként egy művészi értékű műlapot kapnak ajándékul, matinéinkre két darab féláru jegy áll rendelkezésükre és egyéb művészi vállalkozásainkban is hasonló kedvezményekben fognak részesedni.

Akik csak az előfizetési díjat küldik be, (egy évre 10 korona, félévre 5 korona) a felsorolt kedvezményekre igényt nem tarthatnak.

A „MA” kiadóbizottsága

A megjelenés dátuma 1917. augusztus 15. A lap minden cikkéért a szerző felel.

Most jelent meg!

VALAKI JÁTSZIK VELÜK . . .

GARDA JÓZSEF:

című 3 felvonásos drámája. Ára K 2.— Megrendelhető a „MA” könyvkiadóhivatala útján.

Megjelent!

Ára **3.50** fill.

Új költők könyve

című a „MA” lírai antológiája

Számozott, kemény kötésű, eredeti linoleum-metszettel díszített és a szerzők aláírásával ellátott amatőr-kiadásban . . . K 10.—

Kapható minden könyvkereskedésben és a „MA” kiadóhivatalában.

A „MA” kiadásában megjelent

Singer Henrik Világnézet

című füzet

ÁRA 1 KORONA.

Kapható minden
könyvkereskedésben.

Az egyetlen magyar szaklap,
amely az
amatőr gyűjtősport
összes ágazataival foglalkozik: a

„GYŰJTŐK LAPJA”

Kiadótulajdonos:
Magyar Amatőrök Országos Egyesülete.

Kiadóhivatal:
Budapest, VII., Csányi-utca 12.

Előfizetési ára 1 évre 3 K.

Megjelenik minden hó elsőjén.

Mutatványszám 50 fillér.

Modern Szinpad

megnyílik

Koronaherczeg-utca 6.

augusztus hó 17-én

UJONNAN BELÉPŐ ELŐFIZETŐINK
ingyen kapják
a MA június havi

ZENESZÁMÁT

mely

Bartók Béla

3 oldalnyi kottáját (dalkompozíció Ady-verse)

közi.

DIANA

SÓS-

BORSZESZ.